

מדינת ישראל
הכנסת

4089

ש.פ.

פרוטוקול מס. 20 / ד'

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהתקיימה ביום ג',
א' בתמוז תשי"ט - 7.7.59, בשעה 09.00.

גבחו - חברי הוועדה:

- מ. ארם - היו"ר
- ס. אמא
- ז. ורהמט
- ח. יהודה
- ז. כץ
- ש. כפרי
- ס. נשני
- ד. נצר
- ד. אברי

מוזמנים:

שר המשפטים - מר ס. רוזן.
גב' ח. ליבוביץ - ממשרד המעד.

בסדר-היום: המשך הדיון בחוק אימוץ ילדים.
(דיון על סעיפים 4, 5, 6)

- - - - -

היו"ר מ. ארם: אני מותח את הישיבה.

אנו נעשה הכל על סנת לסיים את חוק אימוץ ילדים.
והוא יבנה על שולחן חברי הכנסת. אני מקווה שאנו בזכה להעבירו
בקריאה שנייה ושלשית לפני שהכנסת תצא לפגרא.

(קורא סעיף 4)

4. אין אימוץ אלא על ידי מי שגדול מן המאומץ לפחות 18 שנה; אולם במאמץ שבן-זוגו הוא הורה המאומץ ושאי בית המשפט לתת צו אימוץ אף בלא קיום תנאי זה.

ז. ורהפטיג: יש לי כמה הערות לגבי סעיף זה.

את הסעיף הזה הייתי מחלק לשני פרקים: א) אין אימוץ אלא על ידי מי שגדול מן המאומץ לפחות 18 שנה; פרק שני הוא - "אולם במאמץ שבן-זוגו הוא הורה המאומץ ושאי בית המשפט לתת צו אימוץ אף בלא קיום תנאי זה".

יכול להיות שאם המאמץ שבן-זוגו הוא הורה המאומץ, הוא בן 17, והתחתן - וזה יכול להיות לפי החוק - יכול לאמץ נער בן 18 שנה. אכן בחיי המציאות, לא יתכן דבר כזה, אולם בכל אופן צריך להיות המאמץ יותר גדול בשנים מהמאומץ. אני אומר כי ייתכנו מקרים נדירים אלה, לכן אני אומר שצריך להוסיף בסוף המשפט את המלים: "ובלבד שיהיה גדול בשנים מהמאומץ". (שר המשפטים: מספיק אם הוא יהיה גדול מסנו אפילו בשנה אחת).

אני מודה כי זה יכול להיות מקרה נדיר מאד. אולי צריך להגיד: שיהיה גדול מסנו בחמש שנים. מכל מקום, לא דצוי שאפילו בן הזוג של ההורה יהיה צעיר מהמאומץ. אני מסכים שתתווספה המלים "ובלבד שיהיה גדול מהמאומץ".

ב) אם כן, אני רוצה להציע שאימוץ יהיה רק ע"י מי שאין לו ילדים לפני האימוץ. כלומר, המאמץ צריך להיות אדם שאין לו ילדים לפני האימוץ.

אני מציע שמע"ף זה יהיה בשני פרקים, האחד ידבר על אימוץ, ואילו השני - על החזקת ילדים. בפרק החזקת ילדים אני מציע להגביל או לבטל את רוב ההגבלות שחלות כאן. בפרק הדן על אימוץ, חושבני שזה יוצר סטטוס חדש. אני חושב כי אין זה בריא שאם למאמץ יש ילדים משלו יאמץ לו גם ילד, משום שהאזירה בקרב הילדים נעשית אחרת, נוצרת קנאה וכו'. לדעתי, אם המאמץ מאמץ ילד, ולאחר מכן נולדים ילדים משלו, הקנאה היא פחותה וכו'.

אם טובת הילד רצויה לנו, הרי שאיננו יכולים לדעת אם דוקא מאמץ זה יהיה לטובת הילד.

ועוד דבר: יש להתאים את המאמץ לילד. אם אין למאמץ ילדים, הריהו מועדף מתאים. וזה, אם לאחר מכן יהיו ילדים משלו - אין דבר.

לדעתי, אפשר להכניס סייגים לכל מקרה.

זאת ועוד: אני מציע שהאימוץ יינתן גם לאדם שאין לו ילדים, בתנאי שזה יינתן לו רק לאחר 5 שנות נשואים. בצרפת נהוג לתת לאחר 10 שנות נשואים. בכל אופן, לאחר 5 שנים ראשונים רואה הזוג כי אין לו ילדים, אז יהיה רשאי לאמץ לו ילד. לדעתי, אם מיד לאחר הנשואים יאמץ ילד, יהיה זה אקס אנטי-ילודתי.

ד. צברי: כתוב: אין אימוץ אלא על ידי מי שגדול מן המאומץ לפחות 18 שנה. יכול להיות במציאות שלנו, שהבעל הוא בן 36 שנה, מאמץ לו נערה בת 18 שנה. הבעל הגילים הוא לדעתי קטן. לכן אני חושב שלא צריך להיות 18 שנה, אלא יותר.

ענין ההחזקה איננו נוגע לכאן; זהו חומר אחר לגמרי.

בקשר למה שנאמר לגבי משפחה שיכולה לאמץ ילדים רק אם אין לה ילדים, אני חושבת שאין זה נכון. הרי בודקים כל מקרה

ד. צברי:

ומקרה, בודקים אם המשפחה מתאימה, אם היא בריאה, אם יש יחסים תקינים, אם קיימת אחווה וכו' - רק אז מוסרים את הילד לאימוץ. אני סבורה כי אם יש למשפחה הרבה ילדים, ואליה נכנס הילד לאימוץ, אזי זה נורמלי בהחלט.

גב' ח. ליבוביץ:
בקשר למה שנאמר לגבי משפחה ללא ילדים, רצוני לומר כי אני חושבת שאין צורך להכניס תוספת אותה הציע חבר הכנסת ורהפטיג. על פי רוב אנו נוהגים לתת ילד לאימוץ למשפחה שאין לה ילדים, וזאת מתוך רגש של יושר; אנו סוטים במקצת מהעקרון של טובת הילד. יש משפחות רבות שמשתוקקות לילדים, ולכן אנו משתדלים לתת למשפחות שאין להן ילדים. לכן אינני מקבלת את הטייג הזה.

ש. כפרי:
אני מצטרפת אל דברי שר המשפטים באמרו כי אין צורך להגביל את השופט או להכניס אותו במסגרת כל כך קבועה, כי לפעמים המסגרת המצומצמת מזיקה לענין. אני חושבת כי צריך לקבל את הסוגה של הרשות המוסמכת, כי לה יהיה הצדק הטיפולי והסוציאלי.

בקשר להגבלת גיל המאמץ עד אימוץ הילד: אנחנו יודעים, מתוך המציאות, מקרים טראגיים מאד. ומקרה אחד קרה בשנה שעברה או לפני שנתיים, שאשה ילדה מת, ולא זו בלבד אלא שהיא בוחה כן שלא נשארו לה סיכויים ללדת שנית. אינני יודעת באיזה גיל ניתן לה תינוק. היא היתה שרויה תמיד במצב נפשי כזה שהרופאים אמרו בואש.

טבעי הוא שזוג אחרי הנשואים מקווה ללדת ילדים. אף אני חושבת שאין צורך להגביל לא ב-5 ואף לא ב-10 שנים, אלא לתת זאת להכרעתה של העובדת הסוציאלית.

שר המשפטים פ. רוזן:

לא שוכנעתי מדברי חבר הכנסת ורהפטיג, או היתה זו הצעתה של חברת הכנסת צברי - בקשר להבדלי הגיל. אינני רואה מדוע נדמה לי כי המוצע בחוק ("אין אימוץ אלא על ידי מי שבדול מן המאומץ לפחות 18 שנה") הוא הפרש המתקבל על הדעת, ולכן אינני רואה כל צורך לשטת את הדבר.

להצעת חבר הכנסת ורהפטיג, שהמאמץ או הורה המאמץ צריך להיות, לכל הפחות, גדול בשנים מהמאומץ - אני כבר אמרתי: קרה בימינו אנו - אם כי אין זה מקרה תדיר - שאשה תהיה בת 40 אשר לה ילד שלא מנשואים, והוא בן 21 בעת נשואיה עם בחור - נניח - שהוא בן 20. אזי מדוע הם לא יוכלו לאמץ את הילד?

ז. ורהפטיג:
בסעיף 2 כתוב - "אין אימוץ אלא באדם שלא סלאו לו 18 שנה".

שר המשפטים פ. רוזן:

קח לדוגמה גילים אחרים. הם בכל זאת יהיו מתאימים.

אינני מסכים להצעת חבר הכנסת ורהפטיג האומרת, כי הורים שיש להם ילדים אינם יכולים לאמץ בכלל ילד. אמנם החוק הגרמני אומר כך. אני יודע על מקרה אימוץ מאד מוצלחים. לאנשים היו אולי 3 ילדים, ראו מצווה יהודית מסתלקת לאימוץ מילדתי השואה. הם אימצו את הילדים הללו מבלי שזה גרם לתפוצות למשפחות שאימצו.

לדעתי, בחוק זה אנו צריכים לחשוב תמיד שאנחנו נמצאים במצב מיוחד במינו. הנה, בשווייץ אני מכיר משפחה בשם דרייפוס-גינזבורג - שלקחה לאימוץ ילד הולנדי למרות שהיו לה 4 ילדים. אימוץ זה הצליח מאד.

שר המשפטים פ. רוזן:

חבר הכנסת ורהפטיג אומר, שכל זה טוב ויפה לגבי החוקת ילדים, אכן זוהי שאלה פרינציפיונית, במקום אימוץ תבוא החוקה.

אני חושב בכל זאת שאנחנו צריכים להגביל ולא לאפשר להורים שיש להם ילדים לקבל עוד ילדים לאימוץ. אני מציע לקבל את העקרונות שאפשר לאמץ ילדים, אם להורים אין ילדים, אלא אם טובת הילד דורשת זאת - אין השופט יכול להרשות אימוץ ע"י משפחה שיש לה ילדים, המציאות הנוכחית שישבה דרישה רבה לאימוץ. יש מחסור בילדים מאומצים, אנחנו צריכים לראות, בדאש וראשונה, את טובת הילדים, ולאחר מכן לראות את טובת אלה שהם עקרים.

אנחנו יודעים שבדרך כלל אין מחסור במאמצים, אלא - במס שאתרש קודם לכן - יש מחסור במאומצים. וזהו, למעשה, לילדים, לכל היותר, המאמץ צריך להיות, לכל הפחות, גדול מהמאומץ ב-18 שנה. באשר לי, אני לא הייתי נוקב בשנה, אני שואל מדוע אדם בגיל 24 איבדו יכול לאמץ ילד בן 10 שנים? מדוע הוא צריך להיות גדול ממנו ב-18 שנה? מדוע הפער הזה?

לדעתי, עלינו לקבוע פרינציפ אחד והוא - שהשופט והמחלקה הסוציאלית יהיו הקובעים מה לטובת הילד ומה לא. כל הענינים הכרוכים בחינוכו ומוסריותו של הילד יהיו בידי השופט והמחלקה הסוציאלית.

שר המשפטים פ. רוזן:

לדברי חבר הכנסת כץ: אני במליאת הכנסת דברתי בזכות הגמישות.

ראו-נא, עליכם להבין כי אנחנו צריכים באימוץ לחקת, כביכול, את היחסים שצריכים להיות שוררים בין ההורים לבין המאומץ, אנחנו רוצים להיכנס, כביכול, ליחסים המשפחתיים. הפער הזה של 18 שנה, מתקבל על הדעת.

להערתו של חבר הכנסת ורהפטיג ביחס להצעה - שהורים רשאים לאמץ ילד רק לאחר 5 שנות גשואים, חבר הכנסת ורהפטיג בעצמו מספק בכך, אם אנשים מתחננים, הרי יכול לקרות שהם אינם מעוניינים בילדים, וזו בודאי התנהגות אנטי-ילודתית, לכן הייתי רוצה לשמוע בענין זה את דעתה של גב' ליבוביץ - אם היא יודעת על מקרים כאלה (גב' ח. ליבוביץ לא, אינני יודעת).

אנשים שרוצים לאמץ ילד הם אנשים שמתגעגעים ורוצים בילד.

אע"ר כמה הערות קצרות: אמא

(א) מתוך נסיון למדתי שילד מאומץ רוצה להיות בחברת ילדים גם במשפחה מאמצת, יש לי במשק ילדה מאומצת, ואני יודע שהיא רוצה לבוא למשפחה שיש לה ילדים, יש בזה הרבה מאד, לכן אינני רוצה להגביל את הענין הזה, שוכות קדימה תינתן, במפורש, רק למשפחות שאין להן ילדים.

(ב) בקשר לתקרה של גיל המאמצים: אינני חושב שאנחנו יכולים להגיד דברים ברורים, ברור הוא, שילד זקוק להורים יותר צעירים, (שר המשפטים פ. רוזן: תן לשופט לשקול דבר זה).

אני סומך על שיקולו של שופט, אבל בכל זאת אני מספק במקרה שיתנו למאמץ שהוא בגיל 56 לאמץ ילד... (שר המשפטים פ. רוזן: אבל האשה היא בגיל 40 שנה...) עלולים לקרות כל מיני מצבים בלתי רצויים.

גב' ח. ליבוביץ:

מהפרקטיקה לא ידוע לנו מקרה של 18 שנה.
יתכן ואפשר להיתקל במצבים שונים ומשובים.

מכל מקום, אני בעד גמישות בחוק. אנחנו קבענו בשבילנו, לא לתת אימוץ להורים שהם מעל גיל מסויים. זאת הוכיחה הפרקטיקה מבלי שיהיה חוק. כשישבנו על מדוכת החוק הזה, דאינו כל כך הרבה יוצאים מן הכלל, ולכן לא נראה לי לקבוע מסמרים בחוק זה, משום ש-50% מבין הממצים הם קרובים של המאומצים. אני בטוחה שהשופט יתחשב במצבים שונים ומשובים שהם יוצאים מן הכלל, ולכן אני מתנגדת לקביעת מכסימום של גיל בחוק.

ז. ורהפטיג:

רצוני להכניס סייג האומר: אין אימוץ אלא ע"י בן אותה דת.

לניסוח של הצעותי: (א) יינתן אימוץ למשפחה שהיא ללא ילדים; (ב) אין אימוץ אלא ע"י מי שגדול מן המאומץ ב-5 שנים. אני רוצה להוסיף עוד נימוק: יש שאלה של נסיון בחיים. הרי אינכם יכולים לתת ילד לאימוץ לזוג צעיר שזה כבר התחתן, שאין לו נסיון בחיי משפחה.

אתם אומרים כי השופט ישקול בדבר. רבותי, אתם נותנים יותר מדי חופש לשופט. אמרתם ששופט יקבע, אזי מדוע יש צורך בחוק?

זאת ועוד: רצוני להציע להוסיף בסוף סעיף 4, אחרי המלים: "אף בלא קיום תנאי זה" את המלים "פרט לתנאי של בן זוג של הורה המאומץ", וזאת מתוך חשבון אחר. יכול להיות סאמץ גם דוד, או דודה וכו'. יהיה בזה משום השלמת משפחה.

אומר שר המשפטים כי הוא יודע את החוק הגרמני. רצוני להזכיר לשר המשפטים, כי רוב החוקים אינם מכירים באימוץ, אלא הוא ניתן לאלה שאין להם ילדים. (שר המשפטים פ. רוזנ: אימוץ באותן ארצות איננו הכרחי כל כך).

מכל מקום, אינני מוותר על התנאי של 5 שנים.

אין זה ענין של טובת הילד. אם אשה הפילה וכו', אינני חושב כי צריך להקדיש את ענין האימוץ כאמצעי תרופה.

היו"ר מ. ארם:

לגופו של הענין: אני מתפלא במקצת על חבר הכנסת ורהפטיג. נכון, הוא בעצמו דיבר בזמן הדיון הכללי במליאת הכנסת על מתן מכסימום שיקול דעת לבית המשפט. ואילו כאן הוא אומר, כי צריך לתת קו מנחה. לדעתי, אם בעשה זאת הרי שאנו הופכים את בית המשפט לאיזה שהוא מכשיר שמסתכל בחוק ופוסק לפיו.

בקשר לגיל תקרה 40-50, לדעתי בית המשפט יקבע זאת. יהיו שתי אינסטנציות שיבררו את הענין. לדעתי, אי אפשר להכניס כל סייג.

(ב) אני מבין שחבר הכנסת ורהפטיג מכניס את הסייגים הללו בהשאירו חופש פעולה לענין של ההחזקה, אם כי, למעשה, לפי המשפט העברי לא היו שתי אבחנות בקשר לאבחנה ואימוץ. אם הוא לוקח יתום, אין פירוש הדבר שאין לו ילדים אחרים. אני מבין שחבר הכנסת ורהפטיג רוצה להשאיר חופש פעולה לגבי החזקת ילדים.

אנו רוצים להכניס בחוק זה מכסימום מהשכל וההגיון. וטרם קבלנו את התפיסה הזו של ההחזקה.

בסעיף זה ישנן כמה הצעות ותיקונים. במידה והתיקונים יתקבלו, אזי יתקבלו.

היו"ר מ. ארמז

סעיף 4 אומדן: אין אימוץ אלא על ידי מי שצויל מן המאומץ לקחות 18 שנה - אין על כך חלוקי דעות. בהמשך לסעיף זה כתוב: "אולם במאמץ שבן-זובו הוא הורה המאומץ רשאי בית המשפט לתת צו אימוץ אף בלא קיום תנאי זה". כן מסעיף חב"ה הסגמט ורהמטיב: "ובלבד שהמאמץ יהיה בן זוב שתוא הורה המאומץ". אבו נמסע זאת.

ה צ ב ט

בעד התוספת שמציע חבר הכנסת ורהמטיב בסעיף 4 - 2

נצד - 733

הצעת חבר הכנסת ורהמטיב - לא בתקבלה

לחברי הכנסת ורהמטיב וכך לסעיף 4

ה ס ת י י ג ו ת

לחבר הכנסת ורהמטיב יש עוד הצעה: יש לקיים אימוץ ובלבד שאין למאמצים ילדים

היו"ר מ. ארמז

בשעת האימוץ.

ה צ ב ט

בעד הצעת חבר הכנסת ורהמטיב - 2

נצד - 706

הצעת חבר הכנסת ורהמטיב. האומרת: יש לקיים

אימוץ ובלבד שאין למאמצים ילדים בשעת האימוץ -

לא בתקבלה

לחברי הכנסת ז. ורהמטיב וי. כץ.

ה ס ת י י ג ו ת

לחבר הכנסת ז. ורהמטיב וי. כץ: יש להוסיף לסעיף 4: "אולם במאמץ יכולים לאמץ רק בתנאי שלא היו להם ילדים בשעת האימוץ". חבר הכנסת כץ מוסיף לענין זה הצעה, האומרת: אלא אם בית המשפט חושב שיש יוצא מן הכלל ושטובת הילד מחייבת זאת.

היו"ר מ. ארמז

ה צ ב ט

בעד הצעת חבר הכנסת כץ - 2

נצד - 706

הצעת חבר הכנסת כץ לא בתקבלה

לחברי הכנסת י. כץ וז. ורהמטיב לסעיף 4

ה ס ת י י ג ו ת

היו"ר ס. ארם:

חבר הכנסת ורהפטיג מציע:

זוג יכול לאמץ ילד רק לא לפני 5 שנים לאחר נשואיהם, פרט לבן זוגו של הורה המאמץ ופרט לקרוב משפחה של הילד המאמץ (קרוב משפחה עד דרגה שלישית).

ה צ ב ע ה

2 - בעד הצעת חבר הכנסת ורהפטיג

נגד - רוב

הצעת חבר הכנסת ורהפטיג - לא בתקבלה

ה ס ת י י ג ו ת

לחברי הכנסת ז. ורהפטיג וי. כץ.

היו"ר ס. ארם:

יש גם הצעת חבר הכנסת אסא, שיש לקבוע תקרה לגיל של המאמץ.

שר המשפטים פ. רוזן:

האם זה חל גם על האישה וגם על האשה של המאמצים?

אני נתתי בדברי תשובתי את הדוגמה הזו, ואני מניח שגב' ליבוזיץ יכולה לאשר שזה דבר מציאותי: ישנם אנשים שילדיהם נפלו בפלחמת השחרור, וכיום הם בני 55-60 שנה. והם רוצים לאמץ ילדים. האם יש תקדים לתקרה? אני אינני מכיר דבר כזה בחוק.

היו"ר ס. ארם:

אבקש את שר המשפטים ואת חבר הכנסת ורהפטיג להעמידני על טעותי, באם אטעה: הגג של תקרה איננו קבוע בחוק. (ז. ורהפטיג: יש תקרה).

לדעתי, אין לנו ברירה אלא להשאיר את הדבר לשיקול דעתו של השופט, או שאנו אומרים שהאינסטנציה המוסמכת תקבע את הכלל לטובת המאמץ. יתכן ובית המשפט יאמר, כי לטובת המאמץ אי אפשר לתת לאימוץ למשפחה בת 60. אולם, חבר הכנסת אסא רוצה לקבוע את הגיל, ואחר סבור כי יש להשאיר זאת לרשות המוסמכת.

ה צ ב ע ה

2 - בעד הצעתו של חה"כ אסא

נגד - רוב

הצעת חבר הכנסת אסא לא בתקבלה.

ה ס ת י י ג ו ת

לחברי הכנסת י. אסא ור. צנרי.

ר. צנרי:

אני רוצה שהאם המאמצת, או שאחד מהמאמצים לא יהיה יותר צעיר מאשר המאמץ. זאת אני רוצה. (היו"ר ס. ארם: זה לא יתכן). יתכן מקרה שאדם מתחתן עם בת 18...

היו"ר ס. ארם:

סעיף 3 אומר: "אין אימוץ אלא ע"י איש ואשתו יחד"

גב' ח. ליבוביץ:

לי לא ברורות המלים "אלא אם נוכח" - מלים אלו מופיעות בסעיף 5. חושבני כי לא צריך להיות כאן "נוכח"; אפשר לכלול את המעשה שב"כפרי הביאה אותו בפנינו. חושבני, כי צריך לקבוע זאת ביתר בהירות.

יש כאן דבר אחד אשר בו אנו מתלבטים מאד, והוא - קבלת הסכמת המאומץ, וזה מצריך ידיעת היותו מאומץ; אם הוא צריך לתת הסכמתו, אזי עליו לדעת שהוא מאומץ. האימוצים ע"י משפחה אשר שם הילד הוא גדול - אין בעיה; אבל אם ילד בגיל צעיר מת עליו אביו והוא איננו יודע שהאב האחר הוא חורג. קורה שילד כזה בגיל 14, כשמגלים לו את הדבר, מקבל הלם. באנגליה, למשל, נהוג לגלות לילד את הענין. הם אומרים כי מוטב שהוריים יגלו זאת לילד ולא השופט, וגם לא אחרים. לדעתי, צריך להכניס גם כאן את הרעיון הזה.

(ב) בקשר לקבלת הסכמה לאו דוקא ע"י בית המשפט. אם זה ילד קטן, אז דבר קבלת ההסכמה יכולה לבלבל אותו. אני חושבת שדבר זה אפשר להסדיר ע"י קצין נוער וכו'.

אני בעצם, מאד מחייבת את הגילוי לילד. אולם אני יודעת עד כמה מתנגד לדבר זה הקהל שלנו.

ז. ורהפטיג:

אני רוצה להציע במפורש, ולא לכתוב "אלא אם נוכח שהמאומץ רוצה באימוץ על ידי אותו מאמץ" אלא לכתוב: "אם שמע את הילד, ראה אותו ונוכח שהמאומץ רוצה באימוץ ע"י אותו מאמץ". כלומר, אם המדובר בילד שמסוגל להבין, הרי ברור שאי אפשר להוציא ממנו את העובדה הזו; לא רצוי גם להעלים את הדבר מהילד. אני מניח שהשופטים אשר יטפלו באימוץ - ואני מניח שלא כל שופט יטפל בזה; בודאי שרוב המקרים של אימוץ יבוררו אצל שופט מסויים - ידעו ליצד לגלות זאת לילדים המאומצים. מדוע לא ניתן אפשרות זו לשופט לגלות את הדבר בשעה שהוא מדבר עם הילד? אין זה קושי מיוחד. השופט יכול לקחת את הילד ללשכתו, ולדבר איתו. יתכן ואי אפשר לגלות לו בשיחה אחת. לכן אני חושב שמוטב להשאיר את דבר הגילוי לשופט או לדיין.

י. כץ:

אף אני בדעתו של חבר הכנסת ורהפטיג, ואני מתנגד בהחלט שאנחנו נקבע להעלים, ולו בעקיפין, מהילד שהוא מאומץ. איננו צריכים לדאוג כאן למאמצים אלא למאומצים. ועוד סיבה אחת נעוצה כאן, והיא: שאנחנו מחוייבים לדאוג לגידולו של המאומץ. איננו צריכים להתעלם מקיומם של קרובי המאומץ. והמשרדים הנוגעים בדבר - אם זו הרבנות או משרד לרישום אחר - צריכים לרשום לפנייהם שילד פלוני-אלמוני נכנס לחיק משפחה מסויימת.

אני מתנגד להצעתה של חברת הכנסת כפרי, האומרת להכניס גורם אחר, את פקיד הסעד. (הי"ר ס. ארם: האם אתה מתנגד לנוסח אותו הציע חבר הכנסת ורהפטיג?) לא. השופט יכול לשמוע את כולם, אבל אינני רוצה יחד עם זה להכניס גורם אחר, ואינני רוצה להכניס סטטוס כזה כאן.

הי"ר ס. ארם:

חברת הכנסת כפרי הציעה דבר פשוט: שרשות מוסמכת תחווה דעתה.

האם אתה מסכים לנוסח של חבר הכנסת ורהפטיג?

י. כץ:

אני רוצה להרחיב דבר זה. אני אומר, לאחר ששמע את הילד ונוכח לדעת. אינני רוצה להכניס גורמים נוספים.

ש. כפרי:

רצוני לשאול: האם חוק הטוען לקטינים ולחולי נפש, או חוק הטוען לעבירות מין, איננו מגדיר בהחלט שאין הילד עד גיל 14 חייב להופיע בפני בית המשפט, כי אם מספיק שחוקר נוער יהיה מעיד במקומו, - האם דבר זה אינו חל גם על חוק זה? (שר המשפטים פ. רוזן: לא.)

ש. כמ"ד

ב) בקשר לקביעת גילוי האמת לילד:
שר המשפטים בדבריו - ועל זה דיברו כל החברים וביחוד חבר הכנסת
רוזנברג עמד על כך שחייבים לגלות לילד את האמת - האם שר המשפטים
רואה בזה משום הגבלה או שאין אפשרות להכניס דבר זה בטעיף מיוחד?

ד. נצ"ד:

בנוכחתי לדעת, כי כל המוטיף גורע. מצאתי
לנכון שמוטב לא להכניס שום דבר. כתוב:
"אלא אם בית המשפט נוכח". וזה מספיק. יש לנו בסוף החוק, סעיף 32, אשר
בו כתוב: "שר המשפטים מסונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין
תקנות בכל הנוגע לביצועו לרבות תקנות סדרי דין בדבר הצדדים הרשאים
לפנות לבית המשפט לפי חוק זה והצדדים שבית המשפט יתן להם השמנות להביא
לפניו ראיותיהם וטענותיהם ובדבר ניהול מקצת הדיון בנוכחותם של מקצת
הצדדים בלבד".

לכן אני מציעה, לנהוג לפי ההגדרה המוצעת

פח: "אם בית המשפט נוכח".

שר המשפטים פ. רוזן:

אני רוצה לבקש את חברי הוועדה לחזור לענין
הרשות המוסמכת כשנגיע לסעיף 22. אם הוועדה
חרצה ב"רשות מוסמכת" או צריך לכתוב על כך בסוף או לפני הסוף של החוק;
נכניס זאת בטעיף פללי. שבית המשפט לא יתן צו אלא על פי המלצת או שמיעת
הרשות המוסמכת. אנחנו נגיע לזה, כי אם נאמר שם שבית המשפט רשאי - זאת
אומרת שאם השופט דורש זאת מהעובדת הסוציאלית, אזי העובדת הסוציאלית
פחוייבת לתת את חוות דעתה.

אני מסכים שיהיה כתוב "רשאי לדרוש".

ז. ורהפטיג:

שר המשפטים פ. רוזן:

אנחנו נגיע לזה.

בנוגע לסעיף זה, ברור שהוא מדבר על מקרה
שהילד יודע שההורים הם הורים טאמזים, וזוהי משמעות המלים: "היה המאומץ
מסוגל להכין בדבר...". איזה דבר? - שההורים הם המאמזים. המשמעות היא
שהמדובר הוא בהורים טאמזים.

מכל מקום, מה שאנחנו מציעים כאן, זה במקרה
שהילד יודע וגם מסוגל, על פי גילו, להכין שהמדובר הוא על אמוץ; שההורים
הם טאמזים, ואז השופט צריך לדעת שהילד מסכים לדבר הזה שהילד רוצה באימוץ

השופט יכול גם להתמך על חוות הדעת של
פקיד המער. הנה כי כן, השופט קיסטר נוהג לדבר עם הילד.

גב' ח. ליבוביץ:

השופט קיסטר נתן כמה צווים אימוץ לקרובי
הילד משום שלא רצו לגלות לילד. היה מקרה
כזה שהוא נתן צו אימוץ לילד בן 13.

שר המשפטים פ. רוזן:

במקרה כזה, הואיל והילד מסוגל להכין בדבר,
אז השופט איננו יכול לתת צו אימוץ מבלי
להיווכח שהילד רוצה באימוץ. זאת נאמר כאן במלים מפורשות.

ת"ר ס. ארם:

רצוני לשאול את חבר הכנסת ורהפטיג אם הוא
מסכים לתיקון שלי להצעתו - במקום "אלא אם
שמע את הילד", לכתוב - וזאת אני מציע: אלא אם הכיר את הילד ונוכח
שהמאומץ רוצה באימוץ. מדוע? משום שגב' ליבוביץ חיוקה בדבריה את הצעתי
זו, שבית המשפט או בית הדין יתן צו אימוץ מבלי שיכיר את הילד. כי אחרת,
השופט לא עשה את עבודתו בשלימות.

היו"ר ס. ארם:

אני רואה ענין זה כאחד מהענינים החמורים ביותר. הילד אם שמע את דבר הגלוי, יכול לומר: כן, אני מסכים. ולכן אני אומר, כי צריך להכיר את הילד.

על הצעת חברת הכנסת כפרי אומרת - וכאן יקבע כלל שיחול/כל הטעיפים האחרים - שאין הוא יכול לקבל צו אימוץ אלא אם הוא קבל חוות דעת של פקיד סעד; או שאנחנו מקבלים את החוק כפי שמוצע כאן, או שאנחנו מקבלים את הצעתו של חבר הכנסת ורהפטיג, או שנקבל את הצעתו - אלא אם הוא הכיר את הילד.

שר המשפטים פ. רוזן:
אין מומחה יותר גדול בענינים אלה מהשופט קיסטר. כדאי היה לשמוע אותו לגבי סעיף זה, אבל אני חושב שאין צורך להטריח אותו בשל כך.

אם יהיה מקרה שהילד הוא עצבני מאד, אז מוטב שהדבר ייעשה ע"י פקיד הסעד, ואכן אפשר לדמוך עליו.

היו"ר ס. ארם:
אני מציע "הכיר את הילד" - יכול להיות שהוא שמע אותו, או ראה אותו. אני רוצה לחייב בחוק שהשופט חייב להכיר את הילד, ואינני יודע באיזו צורה לחייב זאת.

שר המשפטים פ. רוזן:
הנה סיפרה לנו גב' ליבוביץ כי השופט קיסטר נתן צו אימוץ לילד בן 13 מבלי שיכיר אותו או שיראה אותו.

היו"ר ס. ארם:
בקובץ התקנות, רשומות, מס. 521, בסעיף 11 כתוב: "בית המשפט, בעצמו או באמצעות פקיד הסעד, ישאל את פ"י הילד, לאחר שראה כי הילד יודע שהמאמץ איננו אחד מהוריו וכי מצבו ושלומם של הילד מרשים לשאול אותו... וכו'".

י. כץ:
אני חושב כי סעיף זה הוא סעיף רגיש מאד, אם לגלות או לא לגלות לילד, ואכן ישנם מקרים שהם מטובכים מאד. הואיל ואני בדעה שרצוי לשמוע את אחד המומחים, כמו - את השופט קיסטר - אזי אני מציע שעל סעיף זה אנחנו לא נחליט אלא אחרי שנשמע את חוות דעתו של השופט קיסטר.

היו"ר ס. ארם:
הוועדה היא סובריינית אם לקבוע או לא לקבוע.

אני מציע את הצעתו של חבר הכנסת כץ, האומרת שאנחנו נשהה סעיף זה עד לאחר שמייעת השופט קיסטר, וישנה הצעה אחרת האומרת שאנחנו נסיים סעיף זה.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חבר הכנסת כץ - 2

בעד סיום סעיף 5 וקבלתו - רוב.

הצעת חבר הכנסת כץ להשתנות סעיף 5 על לאחר שמייעת

השופט קיסטר - לא נתקבלה.

היו"ר ס. ארם:
בכדי לסיים ולקבל סעיף 5, ישנן שלוש אפשרויות (א) הצעת התיקון של חבר הכנסת ורהפטיג, האומרת "אלא אם שמע את הילד ונזכח"; (ב) הצעת התיקון שלי, האומרת: "אלא אם הכיר את הילד ונזכח"; (ג) ההצעה השלישית היא - לקבל סעיף 5 כמוצע בחוק.

ה צ ג ה

- 2 - בעד הצעת התיקון של חבר הכנסת ורהפטיג
- 5 - בעד הצעת התיקון של חבר הכנסת ארם
- 3 - בעד סעיף 5 כמוצע בחוק

הצעת התיקון של חבר הכנסת ארם, האומרת:
אלא הכיר את הילד - ג ת ק ב ל ה

ה ס ת י י ג ו ת
לחברי הכנסת כפרי, נצר, צברי לסעיף 5.
חבר הכנסת ורהפטיג רושם זכות הסתייגות.

ה י ו ר ס . א ר מ : אנו עובדים לסעיף 6 (קורא).

6. בית המשפט לא יתן צו אימוץ אלא אם המאומץ היה סמוך על שולחן המאמץ לפחות ששה חדשים לפני מתן הצו.

ז . ו ר ה פ ט י ג : חושבני כי תקופה של 6 חדשים היא תקופה קצרה מדי, לפעמים מתן הצו אורך לפעלה משה חדשים.

אם אומרים: 6 חדשים לפני מתן הצו, זאת אומרת שלוקחים את הילד, ולאחרי מכן נמצאים בתהליך של עד קבלת צו האימוץ.

ה י ו ר ס . א ר מ : יכול להיות גם חודש אחד ולא רק 6 חדשים.

ז . ו ר ה פ ט י ג : ברור שתקופה של 6 חדשים היא לא תקופה של מבחן, אלא, לדעת, תקופה זו אינה אומרת ולא כלום. הייתי אומרת שיש לתת מספר חדשים למאמצים המיועדים - תקופה זו נחוצה על מנת לקבוע אם האם מתאימה להיות מאמצת, ואם הילד מתאים למשפחה וכו'. בפני לקבוע אם הילד מתאים למאמצים, צריך לתת תקופה שלפני קבלת צו האימוץ, וזאת על מנת לתת אפשרות להכיר ולדעת כיצד יתייחסו המאמצים לילד בתקופת המבחן, ותקופה זו צריכה להתבטא בשנה אחת, ואז אני מציע לנסח כך: "אלא אם המאומץ היה סמוך לפחות שנה לפני הגשת הצו".

אימוץ זהו אקט כה חשוב, שאין לעשותו במהירות, ותקופה של שנה, איננה תקופה ארוכה מדי.

ג ב ' ח . ל י ב ו ב י י ז : אני מוכרחה להוסיף עוד משהו שאיננו נוגע לסעיף זה בלבד. אני מקבלת את הסעיף הזה כמו שהוא, ואינני מתנגדת למלים "6 חדשים לפני מתן הצו". 6 חדשים זוהי תקופה קצרה מדי כדי לראות כיצד הילד התאקלם בחיק המשפחה, אולם בתקנות מופיע דבר כזה: "לא יינתן צו אימוץ אם פקיד הסעד..... (שן המשפטים ס. רוזן): זהו ענין פנימי-אדמיניסטרטיבי בינינו).

הטיפול המוציא אל החשב ביותר הוא, מסירת הילד. בחוק זה אין סעיף הדין בשאלת מסירת הילד. (ה י ו ר ס . א ר מ : כיצד מביע הילד למאמץ?)

לכן אני חושבת, כי לפני הסעיף הזה צריך להיות סעיף הדין בענין מסירת הילד, וזהו צריך להיות הסעיף החשוב ביותר.

יש גם אימוץ דה-פקטו, ויש להתחשב גם בכך. יש ילדים שנמסרים ע"י שירות הסעד, ויש ילדים שנמסרים ע"י תיווך של צד שלישי, ויש ילדים - וזהו החלק הקטן ביותר - שנמסרים ע"י ההורים.

גב' ח. ליבוביץ:

במקרה של מסירת הילדים ע"י ההורים, יודעים ההורים הטבעיים היכן נמצא הילד ואז אין זה אימוץ.

לכן אני אומר, כי לפני סעיף 6 חסר סעיף שדן על מסירת הילד.

שר המשפטים פ. רוזן:
בסעיף 6 אנחנו התכוונו, בעיקר, לילדים קטנים שנולדו מחוץ לנשואים; שם צריך לפעול במהירות האפשרית.

אשר למקרים יותר מסובכים - אני מפנה את שימת לבכם לסעיף 15, שם נאמר כי "הוגשה בקשת אימוץ, ושאי בית המשפט, בצו ביניים, להעמיד את המאומץ ברשות המאמץ עד להחלטה על בקשת האימוץ, אך לא יותר משנתיים..." - אני מבקש לשים לב לסעיף זה.

היו"ר ס. ארם:
אני רוצה שהחברים ידעו שאנו נשב ונקיים כמה ישיבות עד אשר נסיים את חוק.

לקיים שלוש ישיבות בשבוע הבא: הו"ח ל

(א) ביום א' - בתל-אביב, משעה 10.00;

(ב) ביום ג' - כרגיל - משעה 09.00;

(ג) ביום ה' - בתל-אביב, משעה 10.00.

ש. כפרי:
לגבי סעיף 6 אני רוצה להעיר: הסעיף הזה הוא בעיני חשוב מאד וכדאי שאנחנו נעמוד עליו ביתר סבלנות מפני שאני מקבלת את הדעה הכללית שענין מסירת הילד הוא חשוב מאד. אני מצטערת לומר, כי מדינתנו - ולא רק מדינתנו, גם מדינות אחרות - בענין מסירת הילד אין בקורת. הענין הזה נידון לשוק השחור, וזה קורה במקרים רבים. אבל זהו אקט משפטי.

היו"ר ס. ארם:
ענין מסירת הילד, זהו ענין לחוד. אני חושב שאם תעייני בסעיף 15 אזי תראי, כי מספיק להגיש בקשת אימוץ ואז יש הסדר של צו ביניים וכו'.

ש. כפרי:
אין כאן ענין של "רשאי". אני בעד זה שנהיה גמישים לגבי החלטותיו של השופט. יש מינימום מסויים שאי אפשר לעבור עליו. השופט רשאי, ויכול לתת אימוץ בלי צו.

ידוע שקיים שוק שחור, והילדים נמכרים בכסף. חברת הכנסת נצר סיפרה מקרה, שמספחה אחת, שנה שנה יולדת האשה ילד ומוכרת אותו. הרופאים הפכו את הענין הזה ל"ביזנס".

לדעתי, התוספת צריכה להיות כזו: אין השופט רשאי לתת אפילו צו ביניים בלי פקיד הסעד. יש לדרוש, כי כל מי שמתעתד לקבל ילד בכוונה לאמצו בעתיד, צריך למסור על כך 7 ימים לפני קבלת הילד לרשות סעד מוסמכת והרשות רשאית ע"י פניה לבית המשפט לעכב מסירת הילד.

אף על פי כן, אין זה שייך לסעיף זה. היו"ר ס. ארם:

אם כן, צריכה להיות תוספת מיוחדת לענין זה. ש. כפרי:

היו"ר ס. ארמ:

נניח שאנחנו מקבלים את הסעיף כפי שאת מציעה, אזי מה זה שייך לזה?

ד. נצר:

לי נדמה שצריך להיות כתוב כך הסעיף: בית המשפט לא יתן צו אימוץ אלא אם המאמץ היה על שולחן המאמץ 6 חדשים לפני הגשת הבקשה לאימוץ.

היו"ר ס. ארמ:

חברת הכנסת נצר הציעה באותה רוח שהציע חבר הכנסת ורהפטיג. הוא אמר: ... לפחות 6 חדשים לפני הגשת בקשת האימוץ.

גב' ח. ליבוביץ:

רוב האנשים מגישים את הבקשה לפני זה, ויודעים שלא יקבלו את זה את הצו אלא אחרי שהילד נמצא אצלם במשך 6 חדשים, כי עד שמגיעה שמיעת הבקשה עוברים חדשים רבים. כיום יש סעיף בתקנות האומר 3 חדשים; מעבירים העתק הבקשה גם לפקיד הסעד. לפני כן הוא איננו חייב לתת את התזכיר שלו. אנחנו או מרים לפחות 3 חדשים, וזאת על מנת להכיר את המשפחה. אני אינני רואה בזה מסום אסון אם יגישו את הבקשה גם לאחר 4 חדשים, ואז תהיה התקופה בין ששה חדשים לשנה. המשפחות אמנם עצבניות, מאידך יש לזה יתרון כי ההורים משנים לפעמים את דעתם, וטוב שתקר כזה יהיה לפני מתן צו האימוץ.

הפקידים במשרד החוץ שעומדים לעזור את הארץ אינם יכולים לחכות 6 חדשים עד מתן הצו, וגם הם אינם יכולים להוציא את הילד מבלי לקבל את הצו. הנה, סעיף 15 אומר כי אפשר לתת צו ביניים. מכל מקום, צו ביניים איננו צו אימוץ. אני אומרת, כי במקרים מיוחדים יכול בית המשפט לתת צו אימוץ במקום צו ביניים כי הוא אינו מספק כפי שמספק צו אימוץ.

ד. נצר:

בקשר לסעיף זה אני רוצה לשאול: אם אנחנו אוסרים שיש קצין סעד, או עובדת סוציאלית, אשר היא בודקת את המקרה, מטפלת בו ויודעת מי הוא הילד, אזי מדוע עובר זמן כה רב - לפחות משנתיים - עד שמקבלים את הצו? (גב' ח. ליבוביץ: זה לגבי צו ביניים). אם יודעים מיהו הילד, מי הם המאמצים וכו', אז מדוע אי אפשר לבקש את מתן הצו לפני 6 חדשים?

היו"ר ס. ארמ:

אני חושב שאין צורך בשום שינויים בסעיף זה. אני סבור שהוא בסדר גמור. אני גם חושב שסעיף 15 פותר את הבעיה הזו.

גב' ח. ליבוביץ:

מוסרים את הילד בכוונה ללא שום פרוצדורה חוקית.

היו"ר ס. ארמ:

ברגע שמשרד הסעד מחליט למסור את הילד לאימוץ למי שהכיר, אז צריך להגיש את בקשת האימוץ.

גב' ח. ליבוביץ:

מסירת הילד היא לתקופת מבחן, ומגישים את הבקשה אם יש בטחון שזה יסתדר.

היו"ר ס. ארמ:

נניח שמשרד הסעד מבקש צו אימוץ ...

גב' ח. ליבוביץ:

אין אנו מבקשים צו כזה.

הי"ר ס. ארם:

אם רוצים לאמץ, אזי רוצים גם תקופת מבחן.
נניח, שאתם פניתם למישהו אז המאמץ אומר:
אני מבקש בקשת אימוץ. בית המשפט אומר: טרם שאני נותן צו אימוץ,
הילד יכול להיות למשך חצי שנה אצל המאמצים...

ש. כפרי:

אנחנו מדברים על נפשות חיות - על ילדים.
תאר לך, חבר הכנסת ארם, מצב כזה שבמצא
ילד במשפחה במשך שנה אחת. הילד התרגל במשך הזמן הזה ומסתגל
לאוירה המשפחתית הזו, אולם אחרי כן מתברר שבמשפחה סכרה את הילד,
ואז נאמר למשפחה המאמצת כי היא איננה זכאית להחזיק את הילד וכו'.
אז הילד מטולטל ממוסד למוסד. חושבני כי זהו הרס. לכן אני אומרת,
אל נסמוך על הסעיף הזה, ונאמר צו ביניים; נדבר לגופו של החוק.

אני חושבת כי צריך, קודם כל, שיהיה לנו סעיף
קודם לזה, האומר שבכלל אין אפשרות לקבל ילד עוד לפני אקט משפטי
באופן פרטי, אין בית המשפט יכול לתת צו אימוץ.

הי"ר ס. ארם:

אינני יכול להבין מה שחברת הכנסת כפרי
אומרת. אני שואל: יש משפחה שרוצה לקבל
ילד. היא פונה למשרד הסעד, ומשרד זה אומר: יש לי ילד. והוא מוסר
אותו. אין דבר זה כרוך במשפטים וכו'. משרד הסעד מוסר את הילד לאימוץ
למשפחה לתקופה של 6 חדשים או שנה. לאחר תקופה זו, והיה אם החינוך
עלה יפה אזי ההורים המאמצים יגישו בקשת אימוץ. נניח, שהחוק לא
עלה יפה, אז האימוץ לא יצא לפועל.

ש. כפרי:

אם אתה שואל אותי, אזי אני משיבה כי אני מדברת
על משפחה שהשיגה ילד...

הי"ר ס. ארם:

להיפך - דוקא משום שאנחנו רוצים למנוע את
האפשרות הזו של קניית ילד. משרד הסעד הוא
משרד מוסמך שעל ידו אפשר לקבל ילד לאימוץ; יש אפשרות שנית לקבל
ילד לאימוץ, והיא - ע"י תיווך; והאפשרות השלישית היא - ע"י ההורים
באופן ישיר.

(את גמר הישיבה רשמה או)

גב' ליבוביץ:

העקרון שרוצים לכלול בסעיף 6 הוא, כמה זמן צריך ילד לשהות בבית המאמץ בטרום ינתן לו האימוץ. יש אומרים כי במקרה רגיל מספיקה תקופה של 6 חדשים. אם אין זה מקרה רגיל, יתן בית המשפט צו-ביניים ולא צו החלטי. העניין הוא שבקשה לאימוץ יכולה להיות מוגשת אף לאחר שהילד כבר נפטר.

היו"ר מ. ארם:

אני מתנגד לזה. אם רוצים אנו למנוע אחת ולתמיד תיוגם בשטח אימוץ, יש לקבוע שלא ינתן לאמץ ילד בלי הגשת בקשה לאימוץ.

ד. נצר:

אני מציעה לא להסס לשאלות סטובכות. חוק זה הוא חוק-יסוד בשטח האימוץ ובמשך הזמן יוכנסו בו תיקונים. בהצעת חוק זו יש דברים יסודיים, כמו קביעת אינסטנציה משפטית ברורה, וכדאי לקבל לפחות דברים אלה. השאלה של אופן מסירת הילד אינה מופיעה בחוק לא במקרה. לו הועלתה בהצעת החוק, יש להניח שההצעה כלל לא היתה מוגשת לכנסת. אני מציעה לאשר את הסעיף ולא לעורר לעת-עתה את השאלה הזאת. מאנשי משרד הפעד אבקש כי יעבדו בינתיים הצעה מוסכמת בעניין זה.

היו"ר מ. ארם:

אני מציע להשאיר בינתיים את סעיף 6 ולדון בסעיפים הבאים.

סעיף 7

היו"ר מ. ארם:

לסיפא נשמעו בקריאה הראשונה כמה הסתייגויות. היו נואמים אשר טענו כי לא זו בלבד שאין צורך בהסכמת ההורים הטבעיים, אלא שאף חרבה למנוע מהם על ידיעה על זהות המאמץ.

גב' ליבוביץ:

לדעתי, זהו אחד הדברים היסודיים שבאימוץ; ניתוח הקשר בין הילד לבין הוריו הטבעיים. זה מחייב עריכת אימוץ בעילום-שם, היינו - ההורים הטבעיים יכולים לתת הסכמתם בלי לדעת את זהות המאמץ. כך אנחנו נוהגים היום. אנו נלחמים נגד התיווך או המסירה הישירה של הילד למאמצים על ידי ההורים הטבעיים, משום שאז ידועה הזהות.

אני מציעה לקבל את הסעיף ללא שינוי.

ג. צברי:

קרו אצלנו מקרים שילדים נמסרו לאימוץ בלי רצון ההורים.

גב' ליבוביץ:

אין זה אימוץ.

ג. צברי:

טענת החוגים הדתיים היא שאימוץ בעילום-שם עלול להביא לנשואי-קרובים בדרגות בהן אסורים הנשואים לפי ההלכה. מאידך, לטובת הילד לא רצוי שההורים הטבעיים ידעו מיהו המאמץ. אם כי אין זה אומר שהילד לא ידע אחר-כך כי הוא מאומץ. במקום לומר "אין צורך", אני מציעה לומר באופן חיובי שההורים הטבעיים אינם יכולים לדעת מי הם המאמצים.

כדי לשמור מפני נשואי-קרובים אסורים אפשר אולי במרשם התושבים לרשום את זהות הילד ולמי נמסר, כדי שלפני נשואין אפשר יהיה לבדוק זאת.

היו"ר מ. ארם:

יחסי קרבה יתרים יכולים להיות גם ללא נשואים פורמליים ואז כל רישום במרשם התושבים לא יועיל. יש לשקול מה עדיף - אפשרות של יחסים כאלה או שמירה בסוד על זהות המאמץ.

גב' ליבוביץ:

נשואי-קרובים יכולים להיות גם שלא בעקבות אמוץ. לעתים קרובים אסופים נמסרים לאימוץ, מבלי שידעו מי הם הוריהם הטבעיים. בארצות-הברית יש מדי שנה מאות אלפי מקרים של אמוץ. באנגליה יש מדי שנה כ-20,000 מקרי אימוץ. אנחנו צריכים לשקול אם כדאי לבטל את מוסד האימוץ משום החשש של נשואי-קרובים אפילו בין אח ואחות. אין כאן מקום לפשרה. אין כל אפשרות למנוע יחסי קרבה יתרים אם הם מחוץ לנשואין

א.ד.

גב' ליבוביץ:

אבל אם החשש הוא במקרה של נשואים, הדי שישנו רישום של מקרי אימוץ יחד עם רישום בספר הלידות. בית-הדין הרבני תמיד בודק את הרישום, לפני מתן הנשואים. לכן יש אפשרות טכנית למנוע נשואי-קרובים.

ש. כפרי:

על סעיף זה נצטרך לחזור ולדון בנוכחות נציגי הסיעות הדתיות, כי זהו בעינייהם

הסעיף העיקרי.

לדעתי, אין כל אפשרות להכניס אף שינוי קל שבקלים בסעיף זה, כי פירוש כל שינוי כזה - ביטול סוסד האימוץ.

הי"ד ר. ס. ארם:

אנו מאשרים סעיף זה אישור פרלמינרי.

ש. כפרי:

השירות הסוציאלי המטפל באימוץ ילדים, חייב להגיש בכתב את הערותיו המבוססות

על נסיונו בשטח זה.

גב' ליבוביץ:

משרד הסעד הגיש את הערותיו למשרד המשפטים.

הי"ד ר. ס. ארם:

אם בשבוע הבא לא נסיים את הדין בחוק; הוא לא יתקבל עוד בכנסת זו.

בשבוע הבא נסיים שלוש ישנות: ביום א'

בשעה 10.00 בתל-אביב, ביום ג' בשעה 9.00 בירושלים וביום ה' בשעה 10.00 בתל-אביב. גב' ליבוביץ מוזמנת לכל הישיבות.